

22-09-01

AUTOVRIJE DAG

Handleiding

Overal in Europa autovrije dagen

Het idee van Autovrije Dagen is een wijd verbreid internationaal verschijnsel. Al jaren worden in diverse andere Europese landen, zoals in Duitsland, Groot-Brittannië Frankrijk en Italië, Autovrije Dagen gehouden. De Europese Autovrije Dag is elk jaar op 22 september en dit jaar valt de Autovrije Dag op zaterdag.

Het initiatief voor de Europese Autovrije Dag komt van de Franse minister van milieu Dominique Voynet. In 1998 introduceerde zij in Frankrijk de Autovrije Dag. Deze dagen zijn keer op keer een steeds groter succes. Andere landen in Europa sloten zich al snel aan bij het initiatief van de Franse minister voor een Europese Autovrije Dag. De Autovrije Dag heeft vele vormen in de verschillende landen. In Frankrijk zelf wordt de dag bijvoorbeeld voor een groot deel georganiseerd door de overheid.

Bij het uitroepen van de eerste Europese Autovrije Dag schitterde Nederland nog door afwezigheid. In Nederland hebben de betrokken organisaties (LOAZ en Milieudefensie) zich dan ook hard in moeten zetten voor het organiseren van de Autovrije Dagen van de afgelopen jaren. Tijdens de Autovrije Zondagen bleek steeds sterker dat veel mensen het heerlijk vinden om een dagje zonder auto te kunnen doorbrengen en keer op keer bleek ook weer dat negatieve gevolgen voor winkeliers en andere ondernemers uitbleven.

Dit jaar gaan we er dus weer vol tegenaan om van de Autovrije Dag een even groot succes te maken als dat van Autovrije Zondagen. De eerste successen beginnen zich inmiddels alweer af te tekenen. Grote aantallen gemeenten willen ook dit jaar weer meedoen en in Amsterdam sluit de gemeente op de Autovrije Dag zelf een groot deel van de binnenstad af voor auto's. De hoop is dat de komende jaren steeds meer steden ervoor zullen kiezen om zelf de wegen te sluiten voor het autoverkeer. Het doel van de Autovrije Dag, rust op straat en schone lucht om in te ademen, komt daarmee het beste tot zijn recht.

Om de Autovrije Dag extra tot zijn recht te laten komen worden dit jaar op 22 september ook een OV promotiedag en de Landelijke Fietsdag georganiseerd. Meer informatie over de Europese Autovrije Dag kun je vinden op onze eigen website en op www.22september.org.

Peter van de Wijngaart
Amsterdam, 1 mei 2001

LOAZ

milieud
defensie

Inhoudsopgave

1 Inleiding	5
2 Campagne Autovrije Dag 2001	7
2.1 start nu met voorbereiden!	7
2.2 stappenplan	8
3 Publiciteit	13
3.1 Publiciteitsplan	13
3.2 Draaiboek voor publiciteit	13
3.3 Persbenadering	13
4 Geschiedenis en achtergronden	17
4.1 Autoloze Zondagen in 1973	17
4.2 De Autovrije Zondag in de jaren '90	17
Bijlagen	19
1 Activiteiten voor het zelf organiseren van de Autovrije Dag	21
2 Antwoorden op tegenargumenten	25
3 Juridische (on-)mogelijkheden	28
4 Voorbeeld persberichten	30
5 Brief aan alle gemeenten	31
6 Standaard opinieonderzoek	33
7 Financiën	35
8 Adressen	37

1 Inleiding

Voor je ligt de handleiding voor het organiseren van de Autovrije Dag op zaterdag 22 september 2001. De opzet van de handleiding is net iets anders dan die van voorgaande jaren. Dat komt omdat de uitgangspunten voor het organiseren van de Autovrije Dag dit jaar vernieuwd zijn. Door een rechterlijke uitspraak is het duidelijk dat een gemeente een vergunning voor het afsluiten van straten voor gemotoriseerd verkeer kan afgeven zonder dat er extra activiteiten nodig zijn. Het autovrij zijn van een gebied is een evenement op zichzelf.

Daardoor is het mogelijk het autovrije gebied echt rustig en leeg te houden. Een Autovrije Dag waarbij overal op straat activiteiten zijn heeft meer de sfeer van een kermis of buurtfeest dan een sfeer van rust en ruimte, terwijl dat laatste toch eigenlijk het doel is. Wij willen dat een Autovrije Dag zoveel mogelijk lijkt op een normale dag, zodat mensen goed het verschil merken tussen wel of geen auto's en gestimuleerd worden even stil te staan bij de vraag hoe zij hun leefomgeving zouden willen zien.

Het is de bedoeling dat de gemeenten zelf de organisatie van de Autovrije Dag op zich nemen. Zij hebben hier niet alleen een oproep van LOAZ en Milieudefensie voor gehad, de Nederlandse overheid zelf heeft de Nederlandse gemeenten opgeroepen in het kader van de Europese Autovrije Dag een deel van stad of dorp autovrij te verklaren.

Voor de diverse groepen en mensen in het land die ook in hun gemeente een Autovrije Dag willen betekent dit dat zij zich in eerste instantie tot de lokale overheid wenden met het verzoek mee te doen en de Autovrije Dag te organiseren. Voor de vrijwilligers overal in Nederland scheelt dat in ieder geval een heleboel werk, maar betekent het niet dat er niets meer te doen valt. De gemeente heeft waarschijnlijk weinig ervaring met dit soort evenementen en kan waarschijnlijk alle hulp (en aansporing) gebruiken. Deze handleiding is bedoeld voor iedereen die betrokken is bij de organisatie van de Autovrije Dag, zowel enthousiaste vrijwilligers als bijvoorbeeld ambtenaren van de gemeente. In de handleiding staan allerlei suggesties en tips die je kunnen helpen bij de organisatie. In het praktische stuk van de handleiding wordt er van uitgegaan dat de lokale overheid meedoet, maar het is natuurlijk ook mogelijk dat jouw gemeente niet mee wil werken aan de Autovrije Dag. Dan kan jouw groep of organisatiecomité uiteraard nog steeds deze handleiding gebruiken. In de bijlagen (vooral de bijlage activiteiten organiseren) staan nog meer handige ideeën over het zelf organiseren van de Autovrije Dag.

Praktische voorbereiding

Wat houdt een campagne voor de Autovrije Dag in? De Autovrije Dag is de dag waarop je mensen aanmoedigt om hun auto thuis te laten staan en de voordelen te ervaren van andere vormen van vervoer. Een dag waarop de binnenstad, buurten,

Helft wil auto elke maand laten staan

(Van een verslaggever)
AMSTERDAM - Iedere maand een autovrije zondag in de binnenstad van Amsterdam? De helft van de inwoners in de hoofdstad is voorstander, een kwart vindt zelfs dat het elke week mag. Dat blijkt uit een vandaag verschenen evaluatie over de autovrije zondag van 19 september.

Wethouder F. Köhler (Verkeer) doet mede op basis van deze evaluatie in januari een nieuw voorstel voor een vervolg op de autovrije zondag. Wanneer die komt en welke delen van de stad dan afgesloten worden, is niet bekend.

Uit het rapport blijkt dat het weren van de auto nauwelijks van invloed is op de omzet van de ondernemers in de binnenstad. Ruim zestig procent van de ondernemers is dan ook niet tegen een herhaling van het evenement. Een minderheid is echter van mening dat de autoloze zondag de bereik-

baarheid van de stad niet ten goede komt.

Bij de voorgaande autovrije zondag, in september 1999, moest een hele reeks activiteiten worden georganiseerd om het afsluiten van straten juridisch mogelijk te maken. Van de aanwezigheid van rust en stilte, een achterliggend idee van de autoloze zondag, was toen geen sprake. Dit jaar, op 24 september, wel. Zowel bezoekers als inwoners waren hierover te spreken. De rust lokte een in vergelijking met andere zondagen bijna dubbel aantal fietsers en voetgangers naar de stad.

Iets meer dan tien procent van de inwoners van Amsterdam was niet blij met de autovrije zondag en wil geen vervolg. Deze groep bestaat vooral uit ouderen en invalide mensen. Ze klagen over vrijheidsbeperking en slechte bereikbaarheid van de binnenstad en hun woning.

Het Parool

06 DEC. 2000

belangrijke verkeersaders of enkele straten voor het autoverkeer zijn afgezet waardoor er een zone van Autovrije Rust ontstaat. Een Autovrije Dag is alleen succesvol als deze voorafgegaan wordt door een intensieve bewustmakingsperiode. In de aanloop tot een Autovrije Dag hebben mensen op alle mogelijke manieren gelezen en gehoord over de Autovrije Dag, door berichten in de krant, debatten, vooronderzoekjes, verkeerstellingen, posters, folders, radio-uitzendingen. De Autovrije Dag moet gaan leven, tegen de tijd dat het 22 september is, weet iedereen dat het Autovrije Dag is. Oftewel, naast een goede organisatie van de dag zelf, met veel rust op straat, is een goed doordachte planning en een goed publiciteitsplan onmisbaar.

METRO 12-2-01

Autoloze zondag De Italianen beginnen vertrouwd te raken met de autoloze zondag. Na het succes van vorig jaar lieten ze gisteren hun wagen opnieuw massaal staan. De actie 'zondag te voet' is een initiatief van minister van Milieu Bordon, die de milieuvuiling zo wil tegenstaan. De actie gaf een ongebruikelijk aanblik in veel Italiaanse steden. Het waren voetgangers, rollerskaters en fietsers die het straatbeeld bepaalden. De stadscentra waren verboden terrein voor auto's. In Milaan werd de autoloze zondag feestelijk opgeluisterd door straatconcerten. Volgens het ministerie van Milieu is 85 procent van de Italianen bereid de auto op zondag niet te gebruiken. (DPA/AEP)

2 Campagne Autovrije Dag 2001

2.1 Start nu met voorbereiden!

Wanneer begin je met voorbereiden? Zo snel mogelijk, want hoe eerder het balletje rolt, des te meer bereik je en des te minder paniek kan er op het laatste moment ontstaan.

Belangrijk is dat er in een vroeg stadium een team komt, dat alle activiteiten gaat coördineren en afstemmen. Zo snel mogelijk komt er een plan op tafel voor de Autovrije Dag, inclusief de aanlooperperiode. Het kan per plaats en per organiserende groep verschillen hoe de campagne eruit gaat zien. Indien je activiteiten wil organiseren kun je in de activiteitenbijlage suggesties vinden voor de invulling van activiteiten, vanaf nu tot en met de Autovrije Dag zelf. De suggesties zijn zo over te nemen en bieden inspiratie voor de plannen in je eigen gemeente. Veel van deze ideeën zijn in de loop der tijd al eens ergens uitgevoerd tijdens een Autovrije Zondag, niet alleen in Nederland maar ook daarbuiten. Bij voorkeur hebben alle activiteiten een relatie met autovrijheid, vervoer, een gezond en schoon milieu en het begrip rustdag.

Je kunt proberen om zoveel mogelijk andere zaken die plaatselijk spelen, te concentreren op de Autovrije Dag of in te zetten tijdens de aanlooperperiode. Denk aan positieve maatregelen, zoals de opening van een milieuentrum, de introductie van een fietsbezorgdienst of de opening van nieuwe fietsroutes.

Naast het verwerven van maatschappelijke en politieke steun voor de Autovrije Dag moeten er in de voorbereidingstijd ook veel praktische zaken geregeld worden. Pak het planmatig aan en begin er zo snel mogelijk mee, dan heb je de grootste kans dat alles goed gaat.

2.2 Stappenplan

Het volgende stappenplan geeft aan hoe je de organisatie van een Autovrije Dag ter hand kan nemen.

- 1 Vorm een initiatiefgroep en maak vast een eerste opzet Autovrije Dag. Zoek contact met de gemeente. Doen ze wel of niet mee, welke straten worden afgesloten voor autoverkeer en worden er activiteiten georganiseerd of niet?
- 2 Betrek andere mensen, groepen en instellingen bij de organisatie. Dat neemt je werk uit handen en vergroot de steun voor het initiatief. Kijk ook of je ergens kantoorruimte kunt betrekken, van waaruit je kunt werken. Misschien stelt het plaatselijke milieucentrum ruimte beschikbaar voor een paar maanden of kun je ergens ruimte huren.
- 3 Maak een publiciteitsplan: hoe ga je bekendheid geven aan de Autovrij Dag? Zorg dat je de media steeds iets te bieden hebt aan nieuws of nieuwtjes (zie voor meer tips en informatie het hoofdstuk over publiciteit).
- 4 Maak een draaiboek met daarin alles wat er gedaan moet worden, wanneer zijn belangrijke vergaderingen of bijeenkomsten en wie wat doet.
- 5 Geef aan het secretariaat van het LOAZ en Milieudefensie door wat precies de plannen in jullie gemeente zijn. Het Secretariaat is het landelijke coördinatie- en ondersteuningspunt en het verzorgt de landelijke publiciteit.

ad 1) Vorm een initiatiefgroep en maak een activiteitenplan

Het coördinerend team (of initiatiefgroep), dat alle activiteiten gaat opzetten en begeleiden, heeft het liefst een brede samenstelling, met vertegenwoordigers uit allerlei maatschappelijke hoeken: natuur en milieubeweging, gemeente, openbaar vervoer, cultureel werk, verkeersgroepen, politiek, buurtverenigingen, kerken enz. Voor deze initiatiefgroep kun je mensen het beste benaderen via persoonlijke contacten. Stel binnen het team een voorzitter aan, die uitstraling en gezag heeft en in staat is wervend op te treden. Een belangrijke taak van de voorzitter is ook het contact met de gemeente en het verwerven van politieke steun voor een door de gemeente te organiseren Autovrije Dag. Stel ook een woordvoerder aan. Dat kan de voorzitter zijn, maar dat hoeft niet. De woordvoerder is naast de voorzitter het gezicht naar buiten, spreker bij debatten en informatieavonden: een belangrijke rol dus. Nederland doet dit jaar officieel mee aan de Europese Autovrije Dag. De overheid roept alle gemeenten dan ook op om mee te doen. Het is de bedoeling dat de gemeente zelf de Autovrije Dag organiseert. Jouw gemeente is hier ook van op de hoogte, ze heeft van ons een brief ontvangen waarin ze gevraagd wordt mee te doen. Het is belangrijk de gemeente hier zo snel mogelijk op aan te spreken. Informeer of ze inderdaad de organisatie op zich neemt.

Wanneer de gemeente in eerste instantie niet van plan is de Autovrije Dag actief te ondersteunen ligt daar dus meteen de eerste lobby taak voor de initiatiefgroep. Een Autovrije Dag organiseren zonder dat de gemeente en politiek daarbij actief betrokken zijn, is immers veel werk. De gemeente heb je nodig voor het politieke draagvlak voor de Autovrije Dag, voor ondersteuning bij de organisatie (bijvoorbeeld het maken van brochures en het voeren van publiciteit) en voor het verlenen van de vergunning om straten af te zetten op 22 september.

Hoe benader ik de politiek?

Alle gemeenten hebben in maart 2001 een brief van het LOAZ en Milieudefensie gekregen met de oproep mee te doen aan de landelijke Autovrije Dag van 22 september (bijlage 5). Het is echter nuttig om ook als plaatselijk comité een brief te sturen. Gemeentelijke politici komen eerder in actie als ze zien dat er in hun eigen plaats groepen een Autovrije Dag willen. Probeer de brief aan de gemeenteraad ook

te laten ondertekenen door andere groepen die positief staan ten opzichte van een Autovrije Dag. De politiek ziet dan dat het draagvlak al breed is. Schroom niet raadsleden op te bellen om ze te enthousiasmeren voor de Autovrije Dag. Ze zijn het gewend gebeld te worden. Als de raadscommissie vergadert over de Autovrije Dag, dan kun je wellicht een aantal minuten spreken. Ook hier geldt, dat het sterker is als mensen van verschillende organisaties het woord voeren. De raadscommissievergadering is ook een goed moment voor een fotogenieke actie, bijvoorbeeld het aanbieden van een "Autovrij"-nummerbord aan de wethouder.

Een breed gedragen positieve uitspraak van de gemeenteraad ten aanzien van de Autovrije Dag is natuurlijk het mooiste. Dat geeft gezag en uitstraling aan de Autovrije Dag in jouw gemeente. Om zover te komen, zet je een aantal stappen:

- 1 Allereerst ga je na of en hoe de gemeente heeft gereageerd op de brief die het LOAZ en Milieudefensie hebben gestuurd naar alle gemeenten in Nederland. In die brief vroegen het LOAZ en Milieudefensie of de gemeente een Autovrije Dag wil organiseren, dan wel het initiatief tot een Autovrije Dag te ondersteunen (zie Bijlage 5 voor de tekst van deze brief). Je kunt met het secretariaat van het LOAZ en Milieudefensie bellen, daar komen de reacties binnen. Je kunt ook rechtstreeks de gemeente benaderen om te vragen wat er met de brief is gebeurd, je hebt dan meteen een aanleiding om de gemeente te benaderen met je plannen.
- 2 Zoek contact met relevante ambtenaren en met de politieke partijen om te vertellen over het initiatief tot een Autovrije Dag en vraag hen het initiatief te behandelen in de Raad.
- 3 Het is mooi wanneer je een aantal politici, liefst van grotere coalitiepartijen zo enthousiast krijgt, dat ze de kar gaan trekken. Voorbeelden van andere gemeenten in Nederland of in het buitenland kunnen hieraan een positieve bijdrage leveren.
- 4 Ga na wat de positie van de burgemeester is. Als deze zich ook uitspreekt voor een Autovrije Dag heb je een belangrijke medestander met uitstraling gevonden.
- 5 Het is van belang om aan de politiek te laten zien dat de bevolking een Autovrije Dag ondersteunt. Organiseer bijvoorbeeld een opinieonderzoek of een handtekeningenactie (zie ook bijlage 7). Het vormen van een Comité van Aanbeveling met daarin vooraanstaande, bekende en/of populaire inwoners van je gemeente kan daarbij nuttig zijn.
- 6 Maak veel bombarie: organiseer een informatiebijeenkomst en nodig de plaatselijke krant erbij uit.

ad 2) Betrek andere mensen en organisaties

In het algemeen geldt: schakel zoveel mogelijk andere mensen en organisaties in bij het opzetten van activiteiten. Hoe meer organisaties meedoen aan de Autovrije Dag, hoe breder het draagvlak en hoe sterker het initiatief komt te staan. Maak er een regenboogcoalitie van. Als de Autovrije Dagen onvoldoende draagvlak hebben kan dat ongewenste tegenreacties van autoliefhebbers oproepen. Dat kan de kans op succes van de Autovrije Dag verminderen, evenals de mogelijkheden voor volgende Autovrije Dagen. Neem ook contact op met projectbureau &Samhoud. (adresgegevens in bijlage 8) Dit projectbureau organiseert in opdracht van Rover en LOAZ de OV-promotiedag. Misschien dat de OV bedrijven ook voor jullie gemeente een speciale actie willen houden. Denk hierbij aan een kortingsactie of gratis vervoer naar de autovrije zone. Organisaties of mensen daaruit, kunnen ook participeren in de initiatiefgroep of een onderdeel van de campagne zelf organiseren. Dat zal per organisatie, woonplaats en programma verschillen. Naast de OV-promotiedag is ook de Landelijke Fietsdag dit jaar op 22 september.

Denk bij mogelijke samenwerkingspartners aan:

- Milieu- en verkeersgroepen (Milieudefensie, Fietsersbond, ROVER, Voetgangersvereniging);
- Politieke partijen (voor politiek draagvlak en financiën)
- Vervoersmaatschappijen (voor de inzet van gratis vervoer, voor informatie: &Samhoud)
- Buurt- en wijkverenigingen (voor buurtfeesten)
- Sportclubs (voor het sport- en spelgebeuren op de dag zelf)
- Allerlei lokale verenigingen rondom huifkarren, stepfanaten, fietsverzamelaars
- Natuurverenigingen (IVN, NJN, KNNV, NIVON) voor wandelingen
- Bewonersorganisaties en wijkcentra
- Fietsenhandelaar
- Lokale afdeling van Veilig Verkeer Nederland
- Kerkelijke organisaties
- Kinderclubjes
- Hartstichting
- FNV
- Klimaatgemeente
- Lokale agenda 21 (vaak een werkgroep bij de gemeente)
- KNSB-schaatsbond (voor skeelertochten)

Ad 3) Maak een publiciteitsplan

Na de voorbereidende fase van het samenstellen van een initiatiefgroep en misschien ook een comité van aanbeveling, begint de echte aanloopperiode tot de Autovrije Dag. De maanden voor de Autovrije Dag zijn erg belangrijk: dan ga je mensen informeren en enthousiast maken en creëer je een zo groot mogelijk draagvlak. Tegen de tijd dat het 22 september is, moet iedereen in de gemeente weten dat het Autovrije Dag is en waarom. Organiseer activiteiten en zet een goed publiciteitsplan op. Bouw een goede relatie op met de plaatselijke en regionale media. Zorg dat je geregeld nieuws en nieuwtjes hebt om de media te kunnen inschakelen.

ad 4) Maak een draaiboek

Tijdens de Autovrije Dag zijn er in ieder geval een aantal straten afgesloten voor het autoverkeer, en bij voorkeur wordt op de Autovrije Dag de gehele (binnen)stad afgesloten voor het autoverkeer. Bussen en trams mogen er wel door, maar rijden waarschijnlijk wat langzamer dan gewoonlijk. Maak een draaiboek waar duidelijk in staat wat waar gebeurt. Worden er eventueel ook activiteiten of manifestaties georganiseerd, zorg dat ook dat duidelijk in het draaiboek staat zodat alle betrokkenen makkelijk bij kunnen houden wat er gebeurt en er niks door elkaar gaat lopen.

Ad 5) Hou het landelijk secretariaat van het LOAZ en Milieudefensie op de hoogte

In heel Nederland zijn er een groot aantal groepen en gemeenten actief die de Autovrije Dag organiseren. Om gebruik te kunnen maken van elkaars kennis en ervaringen, is het noodzakelijk om het landelijke secretariaat van het LOAZ en Milieudefensie op de hoogte te stellen van de activiteiten die worden georganiseerd. Het secretariaat is bereikbaar op het adres vermeld voorin deze handleiding.

Effecten meten van de Autovrije Dag

Het is belangrijk, voor de politiek, de organisatie en de achterban, om te weten of de Autovrije Dag effect heeft gehad. Een manier om daar achter te komen, is het verrichten van metingen. Er zijn veel zaken die te meten zijn:

- hoeveel mensen weten dat 22 september Autovrije Dag is,
- hoeveel mensen hebben op 22 september hun auto laten staan,
- media-aandacht tijdens voortraject en de dag zelf: hoeveel tijd in uitzendingen, hoeveel artikelen, hoeveel persberichten zijn geplaatst,
- aantal parkeertickets verkocht op grote parkeerplaatsen buiten de Autovrije Zone, in vergelijking met een andere dag,
- fietsentelling: hoeveel mensen zitten er op de fiets tijdens de Autovrije Dag, in vergelijking met een andere vergelijkbare dag,

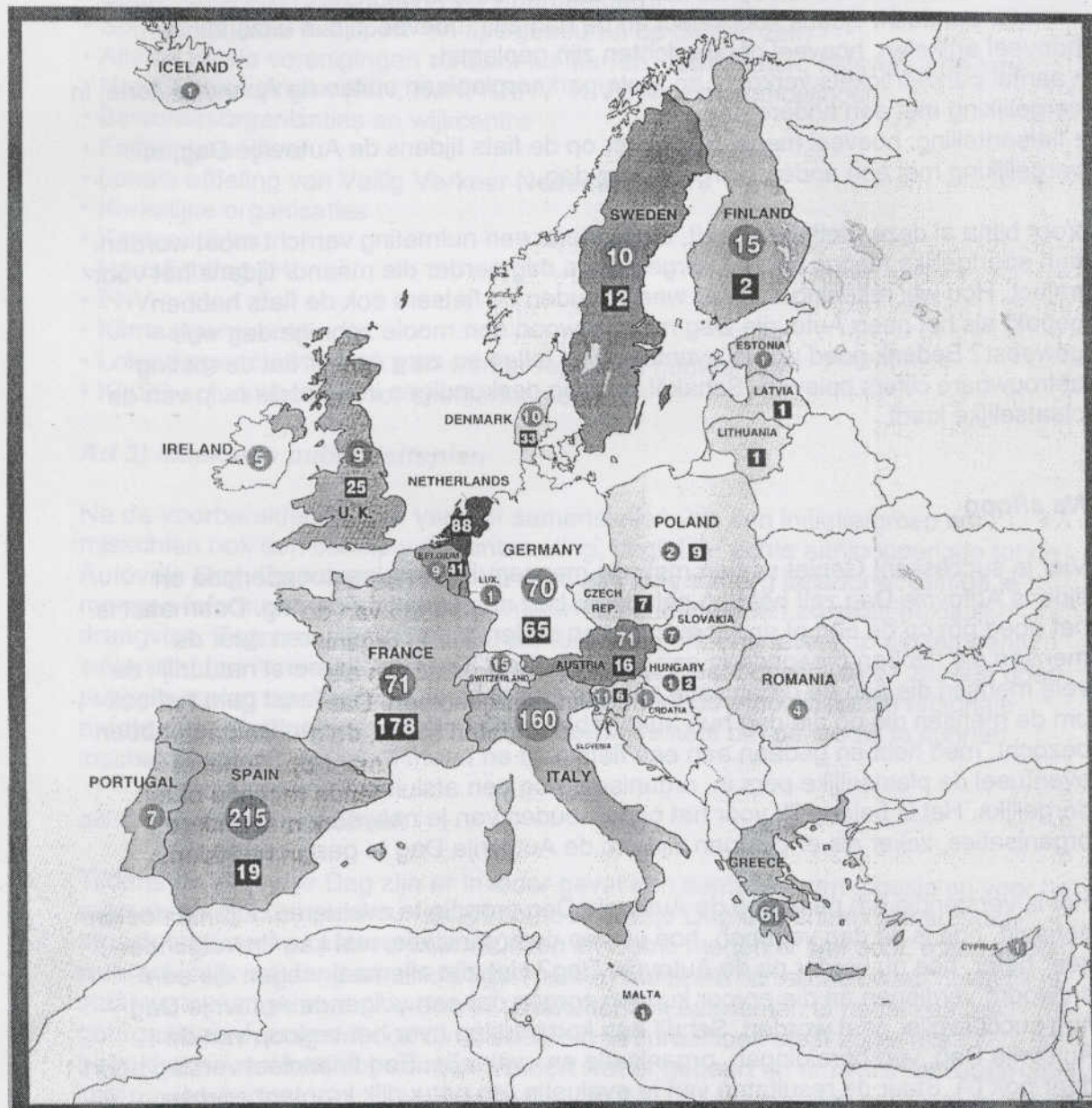
Voor bijna al deze metingen geldt, dat er eerst een nulmeting verricht moet worden; een soortgelijke meting op een vergelijkbare dag eerder die maand/ tijdens het voortraject. Hou wel rekening met het weer; zouden de fietsers ook de fiets hebben gepakt als het geen Autovrije Dag maar gewoon een mooie zonnige dag was geweest? Bedenk goed wat je eventueel wilt tellen en zorg ervoor dat de meting betrouwbare cijfers oplevert. Schakel zonodig deskundigen in en/of de hulp van de plaatselijke krant.

Na afloop

Vier je successen! Geniet samen met alle mensen die in de aanlooperperiode en tijdens Autovrije Dag zelf hebben geholpen, kort na afloop van de dag. Daarnaast is het goed om op de een of ander manier een bedankje te organiseren naar de mensen die hebben meegedaan aan Autovrije Dag. Dat zijn allereerst natuurlijk de vele mensen die aan de organisatie hebben meegeholpen. Daarnaast gaat het ook om de mensen die op die dag hun auto hebben laten staan, de manifestatie hebben bezocht, mee hebben gedaan aan een fietstocht en noem maar op. Schakel eventueel de plaatselijke pers in, organiseer nog een afsluitende receptie of iets dergelijks. Het is belangrijk voor het onderhouden van je netwerk met andere organisaties, zeker als er plannen zijn om de Autovrije Dag te gaan herhalen.

Het is verstandig om na afloop de Autovrije Dag grondig te evalueren. Zijn de doelen gehaald, hoe is de dag verlopen, hoe verliep de organisatie, wat kan de volgende keer beter, hoe nu verder na de Autovrije Dag? Het zijn allemaal vragen die een antwoord verdienen en die ervoor kunnen zorgen dat een volgende Autovrije Dag nog succesvoller gaat worden. Schrijf een kort verslag over het verloop van de Autovrije Dag, voorbereidingen, organisatie en evaluatie. Een financieel verslag hoort daar ook bij. Stuur de resultaten van je evaluatie (en natuurlijk krantenberichten, foto's etc.) naar het secretariaat van het LOAZ en Milieudefensie.

In meer dan 1265 gemeenten in Europa werden op 22 september 2000 delen van stad of dorp Autovrij verklaart.

Het cijfer in het rondje staat voor het aantal gemeenten per land die officieel meededen aan de Europese Autovrije Dag 2000.
 Het cijfer in het vierkantje staat voor de overige gemeenten waarin 2000 Autovrije Dagen georganiseerd werden.

3 Publiciteit

De Autovrije Dag organiseren zonder dat je daar publiciteit aan geeft, is verspilde moeite. Je moet mensen laten weten dat de Autovrije Dag eraan komt. Je vraagt zoveel mogelijk mensen om op 22 september de auto te laten staan en de straat af te sluiten, vanwege het milieu en vanwege de rust, om een dag stil te staan bij het concept duurzame mobiliteit. Stel een goed publiciteitsplan op en een draaiboek met daarin data, activiteiten en taakverdeling.

3.1 Publiciteitsplan

Een goed publiciteitsplan is een essentieel onderdeel van een succesvolle Autovrije Dag. Een publiciteitsplan beschrijft hoe je zo goed en zoveel mogelijk aandacht geeft aan alle activiteiten binnen de campagne voor de Autovrije Dag. Juist tijdens de aanloopperiode (en niet alleen vlak voor 22 september) is het heel erg belangrijk om mensen te informeren over het waarom van de Autovrije Dag en om mensen warm te maken die dag hun auto te laten staan. Vlak voor Autovrije Dag moet iedere inwoner van je gemeente weten dat 22 september niet zomaar een dag is.

Begin tijdig met het schrijven van een publiciteitsplan, afgestemd op het overkoepelende activiteitenplan. Middelen zijn posters, folders, het logo van de Autovrije Dag, factsheets (informatiestuk) met cijfers, fotomateriaal, opiniestukken en persberichten.

3.2 Draaiboek voor publiciteit

In een draaiboek zet je alle data en activiteiten die van belang zijn voor publiciteit, met daarbij de taakverdeling. Een draaiboek biedt overzicht en duidelijkheid voor alles wat er (door wie) nog moet gebeuren, in dit geval op het gebied van publiciteit.

Denk na over de datum waarop je een heus publiciteitsoffensief begint. Lang genoeg van tevoren om zoveel mogelijk mensen te bereiken, maar weer niet zo lang dat de aandacht (van zowel pers als publiek) alweer verslapt als het 22 september is. Een te lange periode maakt dat mensen de Autovrije Dag zat worden en het werkt vermoeidheid in de hand. De lengte van zo'n publiciteitsoffensief hangt ook af van de hoeveelheid activiteiten er in die tijd gepland staan. Met het verspreiden van folders kun je al vroeg beginnen, maar de pers twee maanden lang geïnteresseerd houden is veel lastiger.

De zomervakantie is aan de ene kant een tijd waarin veel mensen een paar weken weg zijn (en geen kranten zullen lezen), aan de andere kant is het voor de media komkommertijd: er zal weinig concurrentie van ander nieuws zijn en kranten zijn blij dat je iets te melden hebt. Voor de zomervakantie kan er wel al de nodige aandacht geschonken worden aan de Autovrije Dag, maar het echte persoffensief begint pas een paar weken voor 22 september.

3.3 Persbenadering

De media spelen een belangrijke intermediaire rol in het informeren van mensen en het creëren van een politiek draagvlak. Als politici in de plaatselijke krant lezen dat uit

een opinieonderzoek blijkt dat 60% van de inwoners het een goed idee vindt dat 22 september een Autovrije Dag wordt, zullen ze daar wel degelijk rekening mee houden tijdens besprekingen in de gemeenteraad.

In het algemeen geldt: zorg dat je goede contacten opbouwt met de plaatselijke en regionale pers. Om de media te interesseren, moet je geregeld nieuws hebben. Zorg dat alle activiteiten die je organiseert tijdens de campagne, in de aanloopperiode en op de Autovrije Dag zelf, nieuwswaarde hebben. Een aantal activiteiten leent zich goed voor een aankondiging of verslag in de krant. Hierbij schakel je journalisten in, van schrijvende pers, maar ook verslaggevers van de lokale en regionale radio en tv.

Voorbeelden zijn

- de oprichting van het Comité van Aanbeveling (met bekende plaatsgenoten erin)
- bekende voor- en tegenstanders van een Autovrije Dag gaan met elkaar in debat
- een politicus doet een gewaagde uitspraak tijdens een debat
- de cijfers van een opinieonderzoek
- start van de handtekeningenactie
- het aantal ingezamelde handtekeningen (ergens halverwege de inzamelactie)
- het aanbieden van de handtekeningen aan de gemeenteraad
- het officiële startschot van de campagne, bijv. de onthulling van het logo of de eerste poster door de wethouder van verkeer
- informatieavonden

Een paar algemene tips

- houd steeds het doel van de Autovrije Dag voor ogen en herhaal dit zoveel mogelijk, dan blijft de boodschap hangen
- gebruik voor de herkenbaarheid steeds het logo van de Autovrije Dag (neem voor het logo contact op met het LOAZ en Milieudefensie)
- Als de gemeente de praktische organisatie doet, blijf dan voortdurend met haar in contact.

Het landelijke comite van aan bevelingen bestaat uit de volgende personen

- Peter van Heemst, Tweede Kamerlid PvdA
- Thom de Graaf, Fractievoorzitter Tweede Kamer D66
- Paul Rosenmöller, Fractievoorzitter Tweede Kamer GL
- Jan Marijnissen, Fractievoorzitter Tweede Kamer SP
- Dhr. K. Veling, Lijsttrekker Tweede Kamer ChristenUnie
- Ir. B. v.d. Vlies, Fractievoorzitter Tweede Kamer SGP
- Herman Wijffels (Voorzitter SER)
- Lodewijk de Waal (Voorzitter FNV)
- Nouchka van Brakel (Filmregisseur)
- Midas Dekkers (Presentator/bioloog)
- Jack Spijkerman (Programmamaker)
- Chriet Titulaer (Wetenschapsjournalist)
- Lucas Reijnders (Hoogleraar Milieukunde)
- Nico ter Linden (Dominee)
- Jos Brink (Presentator)
- Jaap Warners (Voorzitter Klimaatverbond van Nederlandse gemeenten)
- Gerda Havertong (Actrice/zangeres)
- Wouter Vossen
- Theo Loevendie (Musicus)
- Adr. Kardinaal Simonis
- Guus Kuijer (Kinderboekenschrijver)
- Ab Krook (Topsport Coordinator KNSB)
- Adelheid Roosen (Theatermaker)
- Awraham Soetendorp (Rabijn)
- Marc-Marie Huijbregts (Cabaretier)
- Jaap Jelle Feenstra (voorzitter Fietsersbond)
- (Allen op persoonlijke titel)

Natuurlijk is het succes van de Autovrije Dagen van voorgaande jaren bruikbaar bij het krijgen van publiciteit voor de Autovrije Dag van 22 september 2000. Er zijn vorig jaar verschillende mediagenieke activiteiten georganiseerd en ook de beschikbaarheid van cijfers over wat mensen vinden van een autovrije dag is toegenomen. Veel gemeenten hebben hiervoor zelf de onderzoeken gedaan.

Aandachtspunten

- zorg allereerst dat je een goed overzicht hebt van de media in je omgeving; maak een lijst met de lokale en regionale kranten, weekbladen, huis-aan-huisbladen, radiozenders, tv-omroepen. Achterhaal zo mogelijk ook faxnummers en namen van journalisten die de onderwerpen verkeer, stadsnieuws, milieu etc. 'doen'
- achterhaal de deadlines en verschijningsdata van iedere krant/omroep.
- stel voor activiteiten een goed persbericht op (voorbeeldpersberichten in bijlage 4) en verstuur het ruim een week van tevoren.

Persbericht

- Een goed persbericht is niet te lang (max. 1 A-4), en vermeld in de eerste regels alle relevante informatie: de "5W's en H" (Wat-Waar-Wanneer-Waarom-Wanneer en Hoe). Een goed persbericht moet oprolbaar zijn: je moet er aan de onderkant regels af kunnen knippen, zonder dat de meest relevante informatie verloren gaat. Vermeld in elk geval ook naam en (mobiele) telefoon van degene bij wie meer informatie te krijgen is. Zie de voorbeeldpersberichten in bijlage 4.
- benoem een persvoorlichter die verantwoordelijk is voor de perscontacten (dit moet een communicatief vaardig iemand zijn, die duidelijk en krachtig een verhaal kan neerzetten). Zeker voor de belangrijkste activiteiten in de campagne is dit erg essentieel. De persvoorlichter is vaak iemand anders dan de voorzitter van het organiserend comité. Deze laatste is veel meer degene die de Autovrije Dag vertegenwoordigt, spreekt tijdens de debatten enz. De persvoorlichter is degene die alle contacten met de pers onderhoudt en bijv. interviews regelt met de voorzitter.
- bereid je voor op korte interviews met journalisten (zowel schrijvende pers als radio en tv)

Aandachtspunten bij het afgeven van interviews

- probeer in één (radio) en in vijf (schrijvende pers) zinnen de kern van je verhaal samen te vatten.
- vertel je boodschap zoals je het aan je burens zou vertellen.
- gebruik geen moeilijke begrippen maar praat over: rust, ruimte, stilte van de Autovrije Dag.
- geen passief taalgebruik: dus geen zinnen met 'worden', daar draai je in vast.
- let op de beleving door het publiek, hoe kijken ze tegen je boodschap aan (een voorbeeld: het NOS-journaal richt zich met haar taalgebruik op de 12-jarige kijker).
- bij tv-opname: let op je uiterlijk, dat mag niet van de boodschap afleiden.
- bij tv-opname: trek effen kleren aan, ruitjes en streepjes vervormen het beeld.
- bij radio en tv-opnamen maakt het verschil of het een live-opname is of dat later wordt uitgezonden. Een live-interview is veel intensiever, daar kan ook niet in gesneden worden.
- bij live uitzending van radio/tv: als je niet direct uit je woorden komt, kap de zin zelf af, probeer niet hakkend je verhaal af te maken en begin opnieuw.
- Nog veel meer tips zijn te halen uit Het Mediaboek, hoe kom je in de media; G. Boon, K. Brants en J. de Graaf, Uitg. Instituut voor Publiek en Politiek, Amsterdam 1998 (ongeveer 25 gulden).

Tijdens de manifestaties op Autovrije Dag zelf

- richt een persinformatiepunt in, waar journalisten terecht kunnen voor informatie, persmappen etc. Zorg dat je daar de nummers hebt van de mobiele telefoons. Verspreid die nummers ook van tevoren.
- zorg dat de persvoorlichter de hele dag bereikbaar is (mobiele telefoon) voor vragen van journalisten, van het LOAZ en Milieudefensie etc.
- nodig ook fotografen uit, want de dag moet zeker een fotogeniek karakter hebben
- bedenk van tevoren of er bepaalde momenten zijn waarop je zeker pers wilt hebben (bijvoorbeeld de huldiging van iets of iemand, een onthulling, de opening van de dag of een toespraak door een bekende plaatsgenoot).
- geef aan de pers duidelijke tijden door van nieuwswaardige acties
- zorg dat je ook zelf een goede fotograaf meeneemt op de dag, zodat je achteraf nog foto's (rechtenvrij, gratis verkrijgbaar) kunt versturen.

Publiciteitsmiddelen

Het hangt steeds van de activiteit en de doelgroep af welke van de onderstaande middelen het meest effectief zijn.

- persberichten aan huis-aan-huisbladen en regionale kranten
- woordvoering voor radio en tv (regionaal, lokaal)
- wekelijkse rubriek in een huis-aan-huisblad (bijvoorbeeld met een thermometer die de hoeveelheid ingezamelde handtekeningen bijhoudt)
- advertenties
- posters (maak een goed verspreidingsplan); de eerste poster kan door de wethouder van verkeer onthuld worden
- Loesje posters plakken (wild of op plakplaatsen)
- folders (ook hier geldt: maak een goed verspreidingsplan. Het LOAZ en Milieudefensie maken een algemene folder over de Autovrije Dag)
- artikelen voor nieuwsbrieven lokale verenigingen, scholen, bedrijfsleven
- nieuwsbrief, om mensen uitgebreid te informeren over Autovrije Dag (denk na over oplage, omvang, verspreidingsplan)
- straatpandoeken: relatief goedkoop en zeer effectief
- internet (misschien valt er aan te haken bij de site van de gemeente).

4 Geschiedenis en achtergronden

4.1 Autoloze zondagen in 1973

In 1973 kondigde de regering-Den Uyl een aantal autoloze zondagen af. Dat was tijdens de zogenaamde oliecrisis. De Arabische landen weigerden Nederland olie te verkopen vanwege de Nederlandse steun aan Israël. Met een dreigende brandstoffenschaarste voelde de regering zich gedwongen een radicaal milieubeleid uit te voeren: het energiegebruik van de Nederlandse bevolking moest drastisch omlaag worden gebracht. De oproep om de gordijnen te sluiten en de kachel een graadje lager te zetten, zette onvoldoende zoden aan de dijk. Daarom moest de auto zondags blijven staan en ging de benzine op de bon. De eerste autoloze zondag was op 4 november 1973, waarna nog zeven autoloze zondagen volgden.

Veel mensen die de autoloze zondagen in 1973 meemaakten, hebben daar goede herinneringen aan. De Volkskrant van 5 november 1973 berichtte dat tientallen leden van de plaatselijke paardrijverenigingen hun zondagse sociëteitsuurtje in de binnenstad van Zwolle hielden: 'De paarden worden bij parkeermeters gestald. Ruimte genoeg'. De krant meldde ook dat veertig Amstelveense jongeren 'ter viering van de autoloze zondag een picknick (hielden) op twee van de drie rijbanen van rijksweg 6 tussen Amsterdam en Schiphol. Er wordt thee gezet en wat spelletjes gedamd. Met gevarendriehoeken is de picknickplaats afgezet'. En volgens Het Parool waren veel Amsterdammers 'op de fiets en op de been die de autovrije dag een verademing vonden'.

De Haagsche Courant versloeg de eerste autoloze zondag onder de veel betekenende kop 'Zondag zonder verkeersdoden'.

Opinieonderzoeken bevestigden wat journalisten eerder berichtten: de mensen genoten van de autoloze zondagen. Volgens een representatieve steekproef van de Dienst Luister- en Kijkonderzoek van de NOS had 65% van de Nederlanders de eerste autoloze zondag als positief ervaren. Ook na zeven autoloze zondagen achter elkaar vond nog steeds de helft van de bevolking het een prettige dag. Uit een eveneens in die tijd gehouden lezersonderzoek van NRC-Handelsblad bleek dat maar liefst 90% van de inzenders vond dat de autoloze zondag moest worden gehandhaafd, voor zo'n twee keer per maand.

4.2 De Autovrije Zondag in de jaren '90

Lange tijd was de autoloze zondag een mooie herinnering. Verschillende pogingen tot herinvoering liepen op niets uit. Eind jaren tachtig verzamelde de organisatie De Twaalf Ambachten handtekeningen voor invoering van een jaarlijkse Autovrije Zondag op vrijwillige basis. Bekende Nederlanders die tekenden waren onder meer: Sonja Barend, Maarten 't Hart, Wim Kok, Hans van Mierlo, Neelie Smit-Kroes, Bert de Vries en Greetje Lubbi. In 1993 organiseerde de gemeente Veenendaal een Autovrije Zondag, maar dat pakte anders uit omdat veel dagjesmensen uit andere plaatsen met de auto kwamen kijken.

Toen dook "Pippi voor een Autoloze Zondag" op in Rotterdam. Deze actiegroep noemde zich naar Pippi Langkous, de heldin uit de boeken van de Zweedse schrijfster Astrid Lindgren. Pippi: het brutale meisje dat de wereld naar haar hand zette. Pippi schreef brieven naar Tweede-Kamerleden, blokkeerde de Coolsingel en liet luidkeels weten: ik wil de invoering van een maandelijkse autoloze zondag in Nederland. In diezelfde periode kwam een rooms-katholieke pastor uit het oosten

des lands tijdens een bezinningsperiode in de abdij bij Diepenveen tot een heldere conclusie: "De rust van de bossen rond de abdij, de genadeloosheid van de nabijgelegen snelweg. Dat waanzinnige contrast. Het moet toch mogelijk zijn, zo'n Autovrije Zondag, dacht ik toen".

De initiatieven kwamen met elkaar in contact en steeds meer mensen wilden een Autovrije Zondag. Uiteindelijk mondde dit uit in de oprichting van het Landelijk Overleg Autovrije Zondag (LOAZ) en de samenwerking met Milieudefensie die de succesvolle Autovrije Zondag van 19-09-99 hebben uitgeroepen. In vijftig gemeenten werd de auto een dagje aan de kant gezet en was de straat beschikbaar voor mensen in plaats van blik. In 2000 liep het aantal deelnemende plaatsen verder op tot 90.

Uit verschillende opinie-onderzoeken bleek dat de Autovrije Zondag op verschillende manieren een positief resultaat had. Mensen zagen dat het mogelijk was om een dagje zonder auto door te komen en zelfs de winkeliers in Amsterdam waren niet meer tegen toen bleek dat het ontoegankelijk zijn voor auto's van het centrum helemaal geen gevolgen had voor de omzet op die dag.

Hoe is de steun voor de Autovrije Zondag te verklaren? Allereerst vinden steeds meer mensen dat het met het autoverkeer uit de hand loopt: wegen raken verstopt en fietsers en wandelaars worden van de weg gedrukt. In woonomgevingen missen mensen ruimte om zich heen door de geparkeerde auto's en hebben ze te kampen met lawaai en uitlaatgassen. Vanwege het milieu is er dus alle reden het autogebruik te verminderen.

Bijlage 1 Activiteiten voor het zelf organiseren van de Autovrije Dag

In deze bijlage staan handige tips en ideeën voor het zelf organiseren van activiteiten en manifestaties. De bijlage is bedoeld voor die mensen/groepen die een Autovrije Dag willen organiseren in een gemeente waar de lokale overheid niet meedoet. Bedenk wel dat het zelf organiseren veel werk is, dus we raden je aan voordat je de handen uit de mouwen steekt, nog eens goed na te gaan of alle opties om de gemeente toch zover te krijgen dat ze de organisatie op zich neemt uitgeput zijn. Het kan zijn dat een eerste "Nee" haastig is gegeven of dat een betrokken ambtenaar of wethouder die persoonlijk niets voelt voor een Autovrije Dag zijn collega's daarin meegetrokken heeft. Hieronder volgen een aantal stappen die je kan nemen om toch nog te proberen de lokale overheid zover te krijgen de organisatie op zich te nemen.

- 1) Allereerst ga je na of de gemeente heeft gereageerd op de brief die het LOAZ en Milieudefensie hebben gestuurd naar alle gemeenten in Nederland. In die brief vroegen het LOAZ en Milieudefensie of de gemeente een Autovrije Dag wil organiseren. Je kunt met het secretariaat van het LOAZ en Milieudefensie bellen, daar komen de reacties binnen. Je kunt ook rechtstreeks de gemeente benaderen om te vragen wat er met de brief is gebeurd, zo kom je er in ieder geval achter waarom er nee is gezegd en wie de daarbij betrokken personen waren.
- 2) Zoek contact met relevante ambtenaren en met de politieke partijen om te vertellen over het initiatief tot een Autovrije Dag en vraag hen het initiatief te behandelen in de Raad. Benadruk daarbij het Europese karakter van de dag.
- 3) Het is mooi wanneer je een aantal politici, liefst van grotere coalitiepartijen zo enthousiast krijgt, dat ze de kar gaan trekken. Voorbeelden van andere gemeenten in Nederland of in het buitenland kunnen hieraan een positieve bijdrage leveren.
- 4) Ga na wat de positie van de burgemeester is. Als deze zich ook uitspreekt voor een Autovrije Dag heb je een belangrijke medestander met uitstraling gevonden.
- 5) Het is van belang om aan de politiek te laten zien dat de bevolking een Autovrije Dag ondersteunt. Organiseer bijvoorbeeld een opinieonderzoek of een handtekeningactie. Het vormen van een Comité van Aanbeveling met daarin vooraanstaande, bekende en/of populaire inwoners van je gemeente kan daarbij nuttig zijn.
- 6) Maak veel bombarie: organiseer een informatiebijeenkomst en nodig de plaatselijke krant erbij uit.

Als voorgaande stappen niet helpen om de gemeente aan het werk te krijgen, stop dan niet met de voorbereidingen. Waarschijnlijk zal je wel op iets kleinere schaal door kunnen gaan. Het is goed mogelijk dat er alsnog (volgend jaar) politieke steun komt voor de Autovrije Dag, als de politici zien dat de bevolking graag een Autovrije Dag wil en als ze zien hoeveel publiciteit de Autovrije Dag Europees, landelijk en in andere gemeenten heeft gekregen. Tenslotte zal het niet de laatste Autovrije Dag zijn die georganiseerd wordt!

Hoe krijg ik een Autovrije Zone

Ondanks het feit dat de gemeente geen medewerking verleent zijn de tips en ideeën die in de handleiding staan ook voor jouw groep interessant. De paragrafen over wat voor soort organisatie comité handig is en wat voor soort mensen daar in kunnen plaatsnemen kunnen ook nuttig zijn voor jouw groep.

De makkelijkste manier om een autovrij gebied te creëren is een vergunning aan te vragen voor dat gebied, waarbij de vergunning gegeven wordt voor het evenement Autovrije Dag. Als dat lukt ben je al een heel stuk verder, de toestemming heb je al. Het kan natuurlijk zijn dat de gemeente op die grond geen vergunning verleent, ze willen immers geen Autovrije Dag. In dat geval kan je allemaal aparte vergunningen aanvragen voor activiteiten die je op straat organiseert, waarbij uiteraard die straat afgezet moet worden. Op die manier creëer je ook een autovrij gebied. Hieronder volgen allerlei mogelijke ideeën voor activiteiten, wedstrijden, manifestaties enz. die je op straat kan organiseren.

Manifestatieachtige activiteiten

Denk hierbij aan een centrale plek, bijvoorbeeld met een podium of circustent, waar sprekers, debatten en stands zijn.

- thematent (thema's: mobiliteit, ecologische voetafdruk, milieu)
- debat- en mediatent
- milieumarkt
- paneldiscussies
- informatiemarkt van milieu- en verkeersgroepen
- artiesten
- eetgebeuren: gezamenlijk autovrij ontbijt op straat (betrek er plaatselijke restaurants en eetgelegenheden bij)

Suggesties voor onderwerpen voor debatten/discussies

- achtergronden van Autovrije Dag (milieuverhaal, rustdag, etc),
- debat tussen voor- en tegenstanders
- toekomstvisie op autovrije samenleving gevolgd door een discussie
- presentatie van peiling onder burgers en de mening van deskundigen (deskundigen kunnen zijn: wethouder verkeer/ milieu, plaatselijke beroemdheid, iemand van de milieugroep, iemand van een landelijke milieu-/vervoersorganisatie)
- lokaal verkeer- en vervoersbeleid
- autodelen (met bijvoorbeeld werkgevers/bedrijfsleven in panel)

In het algemeen geldt voor debatten en discussies dat het belangrijk is om goede sprekers/deelnemers te vragen, die een levendig debat opleveren; mensen met uitgesproken meningen welke deze goed kunnen verwoorden of fervente voor- en tegenstanders.

Muzikale aankleding

- serenade van drums op oude auto-onderdelen (schakel de plaatselijke drumband in)
- concert
- fietsend koor
- fietsende drumband of fanfare

Activiteiten voor kinderen

- stoep- en straatkrijten
- oudhollandse kinderspelen

- fietsversieren en dan een optocht met versierde fietsen houden
- kinderboerderij doet spelletjes
- verkeersparcours met (gekke) fietsjes

Alternatieve manieren om je te verplaatsen

- fietsmarathon
- optocht van rare fietsen
- skeelerwedstrijd
- gratis openbaar vervoer
- gratis paardentram
- roeien op de IJssel, Amstel of ander lokaal water
- luchtballonvaart
- steppen
- huifkartochten
- bakfietsen
- ligfietsen (parcours uitzetten voor wie het wil proberen)
- skates
- fietstaxi's, riksja's, betjak's

Tochten en wedstrijdachtige activiteiten

- De route die uitgestippeld is door de Landelijke Fietsdag fietsen (eventueel aangevuld met natuur/cultuurwetenswaardigheden onderweg)
- speurtocht
- fietsmarathon
- roeien
- "fiets 'm erin" (wedstrijd om met gekke fietsen zo snel mogelijk over een smal bruggetje rijden)
- ringsteken op de fiets
- stepwedstrijd
- zwemactiviteiten
- herfstwandeling
- rondleidingen door de wijk
- allerlei sportwedstrijden, zoals een pleinvolleybaltoernooi
- skeeler- en rolschaatswedstrijd
- wedstrijd dwars door de stad tussen taxi/auto, bus en fiets

Overige activiteiten

- workshop fiets repareren
- "fietsles" voor automobilisten (gratis op vertoon van rijbewijs)
- veiligheidscontroles voor fietsen (door een fietsenmaker)
- postcodes laten graveren in fietsen (door politie of fietsenmaker)
- introductie van de fietsbezorgdienst van boodschappen, pizza's etc
- opening van het milieucentrum (als dat zo uitkomt)
- fiets beschilderen met een plaatselijke beroemde kunstenaar (à la Herman Brood)
- gezondheidstest /fitheidstest door GG&GD
- tweedehands-fiets in- en verkoop
- een fiets- of wandeltocht langs de verschillende activiteiten in de gemeente
- autovrij buurtfeest.

Planning voor de organisatie van de Autovrije Dag

Probeer zoveel mogelijk mensen aan het werk te zetten: geef iedereen een eigen taak (bijvoorbeeld een buurtcomité organiseert zijn eigen autovrije buurtfeest op straat, de wielclub organiseert een fietsmarathon) en hou zelf de algemene coördinatie in handen.

Bedenk al in een vroeg stadium wat je moet regelen en bij wie je moet zijn, bijvoorbeeld:

- welke straten worden er afgezet,
- vergunningen, podium reserveren,
- gastsprekers,
- subsidies/begroting (zie ook de bijlage over financiën),
- gratis bussen, trams en metro (Zie ook hoofdstuk over OV-promotiedag)

Stel iemand aan als persvoorlichter en zorg dat deze op de dag zelf mobiel/telefonisch bereikbaar is, zeker bij de belangrijke momenten van die dag. Niets is zo vervelend als een journalist voor je neus en de persvoorlichter is zoek. Zie verder ook het hoofdstuk over publiciteit.

Denk aan voldoende alternatieven mocht het slecht weer zijn (bijvoorbeeld een grote tent, binnenactiviteiten). Regel voldoende mensen op de dag zelf voor alle klussen: opbouw, afbreken en opruimen, infostands, geluidsverzorging, EHBO.

Planning op de dag zelf

- zorg dat ruim van tevoren begonnen wordt met de opbouw
- loop alle materialen nog eens langs
- zorg dat er een centraal informatiepunt is (bij voorkeur iemand met mobiele telefoon en portofoon)
- waar wordt de pers ontvangen? Bijvoorbeeld bij het centrale meldpunt. Zorg dat er persmappen klaarliggen
- EHBO-er(s) paraat
- zorg dat er na afloop voldoende mensen zijn om eventuele troep op te ruimen, niets is zo slecht voor je imago en dus voor een mogelijke opvolging van de Autovrije Dag, als een hoop rommel op straat.
- regel dat alle vrijwilligers die deze dag meehelpen, consumptiebonnen hebben en/of een aardigheidje aan het einde van de dag ontvangen.

Bijlage 3 Juridische (on-)mogelijkheden

Het afsluiten van straten en buurten voor autoverkeer op de Autovrije Dag is een inspirerende en belangrijke activiteit. Met autovrije straten en buurten kun je laten zien hoeveel ruimte en rust er ontstaan, als de auto van de rijweg verdwenen is. Je kunt laten zien hoe die ruimte op een plezierige manier gebruikt kan worden: kinderen kunnen er spelen, verliefden kunnen er flaneren, mensen kunnen elkaar ontmoeten. Autovrije gebieden maken ook duidelijk waar de Autovrije Dag in uw gemeente plaatsvindt, ze kunnen dienen als concentratiepunt van activiteiten. Voor het afsluiten van straten en buurten heeft u de medewerking nodig van het gemeentebestuur of de burgemeester: zij moeten toestemming geven. Als die toestemming er is, kunt u een beroep doen op de gemeente en de politie om die afsluiting op 22 september uit te voeren: dranghekken en verwijsborden plaatsen, het publiek voorlichten (ook vóór 22 september), zorgen voor de handhaving van de afzetting. Hieronder zetten we de mogelijkheden voor u een rijtje.

Evenementenvergunning voor het evenement Autovrije Dag

De bestuursrechter in Amsterdam heeft in een kort geding (september 2000) bepaald dat de Autovrije Dag als zodanig een evenement is. De rechter oordeelde in het Kort Geding dat "een evenement dat bestaat uit maatregelen om te komen tot het verminderen van autobewegingen in een deel van de stad een gebeurtenis is die kan worden aangemerkt als evenement". Volgens de rechter is er sprake van "activiteiten bij een voor publiek toegankelijke gebeurtenis op de openbare weg". "Het organiseren van een autovrije leefomgeving waarbij bewoners en bezoekers de gelegenheid wordt geboden het effect (rust en ruimte) te ervaren van de minder aanwezige auto's is als zodanig een evenement", volgens de rechter. Deze uitspraak betekent dat op basis van een normale evenementenvergunning de wegen kunnen worden afgesloten. De rust en ruimte van lege straten op een autovrije dag zijn volgens de rechter dus net zo goed een evenement als een wielervedstrijd of een kermis. Deze uitspraak betekent dat het voor gemeenten zeer éénvoudig is geworden om een vergunning af te geven om b.v. het centrum van stad of dorp af te sluiten voor autoverkeer. De gemeente vraagt gewoon bij zichzelf een evenementenvergunning aan voor het evenement "Autovrije Dag". (Eventueel kan ook een maatschappelijke organisatie deze vergunning aanvragen). Deze methode met het aanvragen van een evenementenvergunning heeft dus ook onze voorkeur aangezien het via deze weg erg gemakkelijk is om in één keer een groot gebied af te zetten. We raden je echter wel aan om in de vergunningaanvraag duidelijk het doel van het evenement te omschrijven (Het creëren van een gebied met rust en ruimte). Dit aangezien de rechter daarna in zijn uitspraak ook expliciet verwijst.

Evenementsvergunning voor losse evenementen

Wanneer de gemeente geen vergunning af wil geven voor de Autovrije Dag als evenement is het toch mogelijk om via de Algemeen Plaatselijke Verordening (APV) vergunningen voor aparte evenementen aan te vragen. De APV biedt meestal de mogelijkheid om een straat af te sluiten voor autoverkeer als er een activiteit of evenement op die straat plaats vindt. Zo gebeurt dat ook als er een bloemencorso is, Sinterklaas zijn intocht houdt of de buurtvereniging een straatfeest geeft. Dus dat kan

ook als er evenementen op straat zijn in verband met de autovrije zondag zoals fietsevenementen of een stepwedstrijd (zie ook bijlage 1).

In Amsterdam is in 1999 op de Autovrije Zondag een groot deel van de binnenstad met een beroep op de APV afgesloten voor autoverkeer omdat er evenementen werden georganiseerd. Die evenementen moesten natuurlijk wel georganiseerd worden. Het gemeentebestuur riep dan ook de Amsterdammers op veel evenementen te organiseren en daarvoor tijdig evenementenvergunningen aan te vragen. De helft van de evenementenaanvragen werd door het gemeentebestuur goedgekeurd. Omdat een aantal van die goedgekeurde evenementen op "strategische plekken" plaats vonden, werden niet alleen de betreffende straten voor autoverkeer afgesloten maar ook omliggende straten - om te voorkomen dat het autoverkeer in een fuik zou rijden en er verkeerschaos zou ontstaan. Het netto resultaat was dat een groot deel van de Amsterdamse binnenstad op autovrije zondag overdag was afgesloten voor autoverkeer.

Het op deze manier creëren van autovrije gebieden op grond van de evenementenregeling uit de APV leidt echter tot veel activiteiten op straat. Dat is onwenselijk omdat de Autovrije Dag ook bedoeld is als rustdag. Vandaar dat een vergunning voor het "evenement Autovrije Dag" onze voorkeur geniet. De "Deventer methode" biedt misschien ook uitkomst.

"Deventer methode"

Deventer organiseerde in 1999 zijn derde autovrije zondag. De voorgaande twee jaren wilde de gemeente slechts straten afsluiten als er evenementen plaats vonden. In 1999 vond er een positieve verandering plaats. Het gemeentebestuur nam het standpunt in dat indien de buurtbewoners geen bezwaar maakten, straten mochten worden afgesloten voor autoverkeer ook al vond er geen activiteit plaats.

Onze autovrije-zondag-vrienden in Deventer hebben op ruime schaal van deze mogelijkheid gebruik gemaakt. Per straat maakten zij een pamflet, ondertekend door een straatbewoner, dat zij bij alle bewoners in de brievenbus stopten. In het pamflet werd voorgesteld de betreffende straat op autovrije zondag voor autoverkeer af te sluiten. Het pamflet bevatte ook de cruciale zin: "Bij deze willen we alle bewoners van de ...straat, U dus, vragen zo spoedig mogelijk een bezwaar in te dienen als U zich niet kunt verenigen met een afzetting van uw straat op 19 september." Het resultaat was spectaculair: er werden maar heel weinig bezwaren ingediend en vele straten waren op de Autovrije Zondag autovrij.

Bijlage 4 Voorbeeld persberichten

In deze bijlage vind je voorbeeldpersberichten voor twee verschillende activiteiten: het aanbieden van resultaten van een opinieonderzoek en de aankondiging van de Autovrije Dag.

Meerderheid bevolking wil een Autovrije Dag

Lelystad- Platform Lelystad Autovrij heeft wethouder Kwaastieniet van Verkeer de resultaten aangeboden van een opinieonderzoek. Uit het onderzoek, gehouden in samenwerking met het dagblad Lelystad Koerier is gebleken dat 62% van de ondervraagden voor het invoeren van de Autovrije Dag is. Onder niet-autobezitters ligt dit percentage zelfs iets hoger (74%). In totaal zijn 2758 mensen op straat geïnterviewd door de krant.

Het Platform Lelystad Autovrij wil met deze cijfers de gemeenteraad vragen in te stemmen met het voorstel van PvdA/Groenlinks/GPV om 22 september de stad af te sluiten voor verkeer.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Floor Kaspers van het Platform Lelystad Autovrij: 013-5873907 of 06-12345678

Autovrije binnenstad op zaterdag 22 september

Eindhoven - Zaterdag 22 september is de binnenstad van Eindhoven autovrij verklaard in het kader van de landelijke Autovrije Dag. Op de Markt staat een circustent waarin muziek, theater en debatten elkaar afwisselen. Om 12.00 uur zal burgemeester Welsch de Autovrije Dag feestelijk openen door een fietsend kunstwerk te onthullen. Tot 17.00 uur is een gevarieerd programma met sprekers, discussies, optredens, wedstrijdjes fietsversieren en skeeleren voor kinderen en een gezinsfietsstocht van 20 km vanaf de Markt naar het nieuwe Milieucentrum in het Ooybos.

De paardetram biedt gratis rondritten aan door de stad en er gelden gereduceerde tarieven in de stadsbussen.

De Autovrije Dag zal dit jaar in zeker 90 steden plaatsvinden. Zoveel mogelijk mensen laten die dag hun auto staan, om te kunnen genieten van de rust en schone lucht. De Autovrije Dag biedt mensen de mogelijkheid om zich te bezinnen op hun autogebruik en de gevolgen die dat heeft voor het milieu en voor hun directe omgeving.

De Autovrije Dag is georganiseerd door 'Autovrij Eindhoven', een werkgroep met vertegenwoordigers uit politiek en maatschappelijke organisaties. De Autovrije Dag is de afsluiting van een actiemaand die startte met een debat in de Open bare Bibliotheek, op dinsdag 12 september. Uit opinieonderzoek is gebleken dat 63% van de Eindhovenaren de Autovrije Dag een goed idee vindt.

Meer informatie is te verkrijgen bij de werkgroep, Marjo Nijs, tel 654321 of 06-12345678

Bijlage 5 Brief aan de gemeenten

Amsterdam, 12 maart 2001

Comité van
Aanbeveling
Autovrije Dag
22 september 2001 *)

Aan de gemeenteraad

Dhr. P. Van Heemst
Tweede Kamerlid
PvdA

Betreft: Deelname van uw gemeente aan Autovrije Dag 22 -09-01

Dhr. Th. de Graaf
Fractievoorzitter
Tweede Kamer D66

Geachte leden van de Raad,

Dhr. P. Rosenmöller
Fractievoorzitter
Tweede Kamer GL

In 1999 en 2000 vond in respectievelijk 54 en 91 plaatsen in het land een Autovrije Zondag plaats op initiatief van het LOAZ (Landelijk Overleg Autovrije (Zon-)dag) en Milieudefensie. In 2001 sluit Nederland aan bij jaarlijkse Europese Autovrije Dag van 22 september die is uitgeroepen door de Europese Commissie. In deze brief vragen wij uw gemeente mee te doen aan deze Autovrije Dag op zaterdag 22 september 2001.

Dhr. J. Marijnissen
Fractievoorzitter
Tweede Kamer SP

Oproep van de Tweede Kamer

De Tweede Kamer heeft november jl. zich uitgesproken voor een jaarlijkse Autovrije Dag. De Kamer heeft bovendien de minister gevraagd om gemeenten te ondersteunen bij de organisatie daarvan. Het voorstel kreeg in De Kamer steun van PvdA, D66, GL, SP, ChristenUnie en SGP. Minister Pronk van VROM maakte in de Tweede Kamer bekend dat Nederland zich aansluit bij de jaarlijkse Autovrije Dag die op initiatief van de Europese Commissie op 22 september plaatsvindt. Op 26 maart a.s. zullen in Madrid de EU-ministers van Milieu een verklaring hiertoe ondertekenen.

Dhr. K. Veling
Lijsttrekker Tweede
Kamer ChristenUnie

Ir. B. v.d. Vlies
Fractievoorzitter
Tweede Kamer SGP

Draagvlak neemt toe

Niet alleen in de Haagse politiek, maar ook onder burgers neemt het enthousiasme voor de Autovrije Dag toe. Uit onderzoek, gedaan in Amsterdam waar nu twee jaar op rij ervaring is opgedaan met de Autovrije Zondag, blijkt dat bijna driekwart van de bezoekers positief is. Van de bewoners was 59 procent tevreden. Ook 63 procent van de ondernemers is voor herhaling van de autovrije zondag. Hoewel exacte cijfers ontbreken, lijkt het erop dat het weren van de auto's nauwelijks invloed heeft op de omzet van winkels en horeca. Reden voor de Kamer van Koophandel in Amsterdam om zich ook uit te spreken voor één Autovrije Dag per jaar. De helft van de bewoners van de binnenstad van Amsterdam is zelfs voor maandelijks een Autovrije Zondag. Dit blijkt uit

*) De groeiende lijst
met namen van
alle leden van het
comité's vindt u op
www.autovrijedag.nl

een representatieve steekproef die de gemeente liet houden op de Autovrije Zondag van 24 september jl. Ook in andere steden waaronder bijvoorbeeld Deventer blijkt uit opinieonderzoek dat een ruime meerderheid van de burgers voor de Autovrije Dag is.

Promotie openbaar vervoer op 22 september

Aanvullend op de Autovrije Dag van 22 september bereidt Reizigersvereniging Rover in samenwerking met LOAZ/Milieudefensie op 22 september een landelijke OV-promotiedag voor onder het motto "Stap 'ns een dagje over". Inmiddels heeft Minister Netelenbos van Verkeer al positief gereageerd op het plan. OV-bedrijven en provincies/gemeenten die opdrachtgever zijn voor het openbaar vervoer worden benaderd om deel te nemen aan de dag. Verkeers-wethouder Frank Köhler van Amsterdam en gedeputeerde Jan Boelhouwer van de provincie Brabant hebben hun naam inmiddels aan het plan verbonden. Er zijn diverse ideeën voor de dag waaronder een gereduceerd vervoerstarief gecombineerd met andere promotieactiviteiten zoals open dagen bij de OV-bedrijven, informatiemarkten en optredens van bekende Nederlanders op stations en

bij haltes. Met deze OV-promotie wordt op de Autovrije Dag van 22 september een goed alternatief geboden voor het gebruik van de auto. Overigens kan men natuurlijk ook gewoon de fiets nemen of te voet gaan die dag.

Organisatorische en juridische mogelijkheden

We vragen uw gemeente om op 22 september 2001 tussen 09.00 en 17.00 uur een belangrijk deel van uw stad of dorp af te sluiten voor inkomend autoverkeer. De steden Amsterdam en Utrecht deden afgelopen jaar al goede ervaringen op hiermee toen ze hun gehele binnenstad afsloten voor autoverkeer op de Autovrije Zondag. Wij vragen u volgens hetzelfde organisatorische en juridische model de autovrije dag dit jaar te organiseren. Hiertoe worden op alle invalswegen bekken geplaatst met het verkeersbord voor eenrichtingsverkeer (bord C2 of C3) waardoor het verboden is het gebied in te rijden. Bewoners mogen wel binnen het betreffende gebied rijden en eventueel het gebied verlaten met de auto. Maar als gemeente kunt u wel een dringende oproep doen om die dag de auto helemaal niet te gebruiken. De praktijk leert dat de bewoners ook aan een dergelijke oproep gevolg geven. Verder is het uiteraard de bedoeling dat het gebied wel toegankelijk is voor voetgangers, fietsers, brommers, taxi's en openbaar vervoer.

Juridisch gezien wordt het hele gebied aangewezen als evenemententerrein. Er zijn echter niet perse bijzondere activiteiten op straat nodig (al is dit natuurlijk wel mogelijk). De bestuursrechter in Amsterdam heeft in september 2000 in kort geding bepaald dat de Autovrije Dag als zodanig een evenement is in de zin van de wet. De rechter oordeelde dat "een evenement dat bestaat uit maatregelen om te komen tot het verminderen van autobewegingen in een deel van de stad een gebeurtenis is die kan worden aangemerkt als evenement". "Het organiseren van een autovrije leefomgeving waarbij bewoners en bezoekers de gelegenheid wordt geboden het effect te ervaren van de minder aanwezige auto's is als zodanig een evenement", aldus de rechter. Dat betekent dat als gevolg van het verstrekken van een normale evenementenvergunning de wegen kunnen worden afgesloten om plaats te bieden aan dit evenement.

Wij verzoeken u om ons spoedig te antwoorden of en op welke wijze uw gemeente van plan is deel te nemen aan de Autovrije Dag van 22 september 2001. U kunt eventueel uw deelname ook laten blijken door bijgaand "verklaring" opgesteld door de Europese Commissie te tekenen en aan ons terug te zenden. Vorig jaar gingen al ruim 800 gemeenten in de landen van de Europese Unie u voor in de organisatie van een Autovrije Dag op 22 september. Naar verwachting zal het aantal deelnemende gemeenten dit jaar verder stijgen. Meer informatie over de Autovrije Dag van 22 september 2001 is te vinden op onze website www.autovrijedag.nl of de Europese website www.22september.org.

Met vriendelijke groet,

René Danen
Projectleider Autovrije Dag 22 september 2001
LOAZ / Milieudefensie

Bijlage: Verklaring Europese Autovrije Dag Initiatief.

Bijlage 6 Standaard opinieonderzoek

In deze bijlage vind je een standaardvragenlijst om het Opinieonderzoek in je eigen gemeente uit te kunnen voeren. Het is mogelijk om nog eigen vragen toe te voegen.

Aandachtspunten voor het houden van een goed opinieonderzoek:

- Schakel de gemeente of de plaatselijke krant in voor het onderzoek: een goed onderzoek doen kost namelijk tijd en geld.
- Het aantal ondervraagde mensen moet groot genoeg zijn voor een representatief beeld (afhankelijk van de grootte van je gemeente).
- Bedenk hoe je een goede (aselecte) steekproef uit de bevolking kunt trekken, dit is zeer bepalend voor de betrouwbaarheid van het onderzoek.
- Misschien is het ook een idee om zowel voor, tijdens als na de Autovrije Dag de meningen te peilen.
- Stuur na afloop van het onderzoek de resultaten ook naar het Secretariaat van het LOAZ en Milieudefensie, zodat daar straks de gegevens uit zoveel mogelijk gemeenten in Nederland bij elkaar komen.

Hou bij het opinieonderzoek ook bij:

- Hoeveel mensen zijn er aangesproken/opgebeld
- Hoeveel van die mensen hebben mee willen doen?
- Hoeveel mensen zijn niet bereikt?

Het onderzoek

1. Wat vindt u met één woord van de Autovrije Dag?

- Aardig idee/ goed
- Onzin/ overdreven
- Weet niet

2. Wist u dat jaarlijks op 22 september in heel Europa een Autovrije Dag georganiseerd wordt?

- ja
- nee

3. Bent u in het bezit van een auto?

- Ja
- Nee (door naar vraag 5)

4. Laat u de auto staan op Autovrije Dagen?

- Ja, ik hou er rekening mee
- Misschien
- Nee, ik denk het niet
- Geen mening

5. hoeveel Autovrije Dagen per jaar wilt u?

- Geen enkele
- Een per jaar
- Elk kwartaal
- Elke maand
- Elke week
- Anders.....
- Weet niet/ geen mening

6. Op welke dag vind u dat een Autovrije Dag moet kunnen plaatsvinden?

- Op elke dag.
- Alleen in het weekend
- Alleen op zondag

7. Als er een Autovrije Dag komt, moet die dan voor de hele gemeente gelden of alleen voor het centrum?

- Voor de hele gemeente
- Alleen voor het centrum
- Weet niet/Geen mening

Bijlage 7 Financiën

Zonder geld kan een Autovrije Dag moeilijk plaatsvinden. Het is dan ook van belang om vroeg te beginnen met het regelen van de financiën voor de dag.

Subsidies aanvragen

Er zijn vaak meer mogelijkheden dan je denkt om subsidie aan te vragen. Om te beginnen hebben vrijwel alle gemeenten geld gereserveerd voor initiatieven vanuit de bevolking. Het gaat hierbij om gemeentelijke fondsen, maar denk ook aan de personele inzet van afdeling voorlichting, verkeer of milieu. Iedere gemeente heeft een Subsidieverordening, waarin staat vermeld hoe een subsidie kan worden aangevraagd. In het algemeen geldt dan een aanvraag minstens twee maanden van tevoren moet worden ingediend, met een uitvoeringsplan en een begroting, bij het College van B&W. Aanvragen die hoger zijn dan 5000 gulden moeten meestal ook via de gemeenteraad; dit kost extra tijd. Het is verstandig om voor de officiële aanvraag contact te zoeken met de verantwoordelijke ambtenaar, die heeft vaak tips en adviezen.

Neem contact op met de vervoersmaatschappij voor sponsoring in de vorm van goedkoper of gratis openbaar vervoer tijdens de Autovrije Dag. Ook lokale ondernemers (fietsenmaker, autogarage op zoek naar een groen imago) kunnen sponsor zijn door materialen en prijzen aan te leveren. Raadsfracties kunnen geld beschikbaar stellen.

Het is ook mogelijk om geld aan te vragen bij of via de provinciale Milieufederatie (of Consulentschap Natuur- en Milieu-Educatie). In alle provincies zijn subsidieregelingen voor plaatselijke vrijwilligersgroepen op het gebied van natuur en milieu. Vaak worden deze potjes beheerd door de provinciale Milieufederaties en Consulentschappen Natuur- en Milieu-Educatie of weten deze organisaties in elk geval hoe, waar en onder welke voorwaarden het geld is aan te vragen. Het voert te ver om in deze handleiding dieper in te gaan op de mogelijkheden per provincie, wie meer wil weten, kan het beste even contact opnemen met de Milieufederatie in de eigen provincie. (zie voor de adressen van de Milieufederaties Bijlage 8).

Vraag ook eens aan andere organisaties in je gemeente hoe zij aan hun geld komen.

NCDO

Het NCDO (Nederlands Centrum voor Duurzame Ontwikkeling) heeft een Fonds Lokale Agenda 21, voor lokale activiteiten die passen binnen de Lokale Agenda 21. De Autovrije Dag sluit goed aan op de achterliggende gedachte van de Lokale Agenda 21. Vrijwilligersgroepen kunnen een beroep doen op deze pot. Voor meer informatie kun je contact opnemen met het NCDO (Postbus 18184, 1001 ZB Amsterdam, tel 020- 5503555).

Begrotingsposten

Probeer een zo goed en volledig mogelijke begroting op te stellen, voor alle activiteiten van de campagne Autovrije Dag. Soms is het handig om voor (grotere) activi-

teiten een aparte begroting te maken, zeker als je hiervoor apart subsidie kunt aanvragen. Een subsidieaanvraag bestaat meestal uit een begroting (overzicht van alle inkomsten en uitgaven, verdeeld over verschillende posten) en een korte omschrijving van de activiteiten.

Hieronder staan zoveel mogelijk begrotingsposten vermeld. Het hangt van je eigen situatie en plannen af of je ze allemaal nodig hebt bij het opstellen van een begroting.

- portokosten (versturen van persberichten, uitnodigingen enz.)
- kopieerkosten (kan flink oplopen)
- telefoonkosten (mobiele telefoonkosten lopen snel op)
- faxkosten
- drukwerk (van een folder, poster)
- huur stands/ kramen
- huur podium
- muziekinstallatie (versterking, microfoons)
- (parttime) betaalde kracht; indien gewenst
- huur kantoorruimte (het is erg handig om een eigen ruimte te hebben)
- vrijwilligersvergoeding
- vervoer materiaal
- huur materiaal (steps, huifkar)
- knutselmateriaal (stoepkrijt, fietsversiering)
- aankleding van manifestatie/ zaal
- catering
- gastsprekers, presentjes, reiskosten sprekers
- prijsjes voor wedstrijden
- huur portofoon en mobiele telefoon
- betaalde advertenties in kranten of bladen.

Colofon

De oorspronkelijke versie van de handleiding is dit jaar weer volledig geactualiseerd door Peter van de Wijngaart. De handleiding is mede tot stand gekomen door bijdragen van:

- Rene Danen
- Aleid Groothof
- Pepijn Provoost
- en vele andere vrijwilligers

De handleiding wordt uitgegeven door het Projectbureau Autovrije Dag, april 2001

Vormgeving: Peter van de Wijngaart

Vermenigvuldiging: Milieudefensie

Foto's: Michiel Wijnbergh, Peter van de Wijngaart

Secretariaat LOAZ en Milieudefensie

Damrak 26-1

1012 LJ Amsterdam

Telefoon: 020-5507300

Servicelijn: 020-6262620

Fax: 020-5507310

Email: autovrij@milieudefensie.nl

Website: www.autovrijedag.nl